

**UJEDINJENE
NACIJE**

Međunarodni sud za krivično
gonjenje osoba odgovornih za
teška kršenja međunarodnog
humanitarnog prava počinjena
na teritoriji bivše Jugoslavije
od 1991. godine

Predmeti br. IT-95-5/18-T
Datum: 7. novembar 2013.
Original: engleski

PRED PRETRESNIM VIJEĆEM

U sastavu: sudija O-Gon Kwon, predsjedavajući sudija
sudija Howard Morrison
sudija Melville Baird
sudija Flavia Lattanzi, rezervni sudija

Sekretar: g. John Hocking

Odluka od: 7. novembra 2013.

TUŽILAC

protiv

RADOVANA KARADŽIĆA

JAVNO

**ODLUKA PO OSAMDESET DRUGOM ZAHTJEVU OPTUŽENOG
ZA UTVRĐIVANJE KRŠENJA OBJELODANJIVANJA**

Tužilaštvo

g. Alan Tieger
gđa Hildegard Uertz-Retzlaff

Optuženi

g. Radovan Karadžić

Branilac u pripravnosti

g. Richard Harvey

OVO PRETRESNO VIJEĆE Međunarodnog suda za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine (dalje u tekstu: Međunarodni sud) rješava po "82. zahtjevu optuženog za utvrđivanje kršenja objelodanjivanja i mjere pružanja pravnog lijeka (septembar 2013)", podnesenom 11. oktobra 2013. (dalje u tekstu: Zahtjev), i shodno tome izdaje odluku s tim u vezi.

I. Podnesak

1. U Zahtjevu optuženi tvrdi da je Tužilaštvo (dalje u tekstu: tužilaštvo) prekršilo pravilo 68 Pravilnika o postupku i dokazima Međunarodnog suda (dalje u tekstu: Pravilnik) s obzirom na neblagovremeno objelodanjivanje četiriju dokumenata (dalje u tekstu: Dokumenti), koji u ovom podnesku sadrže podatke ekskulpatorne prirode.¹ Dokumente je ranije 2013. objelodanilo tužilaštvo u sklopu zbirke dokumenata koja se odnosi na "Drumska pravila".²

2. Optuženi tvrdi da prvi dokument predstavlja radni plan (dalje u tekstu: Prvi dokument), koji "pokazuje da su bosanski Muslimani još uvijek živjeli mirno u opštini Ključ u decembru 1992., i da nisu bili etnički očišćeni", a da su organi vlasti bosanskih Srba tražili da sarađuju sa lokalnim bosanskim Muslimanima kako bi se borili protiv onih angažovanih u terorističkim aktivnostima.³

3. U Podnesku optuženog drugi dokument je izvještaj (dalje u tekstu: Drugi dokument) koji pokazuje da ponašanje organa vlasti u Ključu nije bilo usmjereno niti prema uništavanju, niti prema proganjanju bosanskih Muslimana kao skupine, već je bilo usmjereno samo protiv bosanskih Muslimana koji su sudjelovali u zločinima ili

---

¹ Zahtjev, par. 1-2.

² Zahtjev, par. 1.

³ Zahtjev, par. 3-4.

pripremanju sabotaža.⁴ Optuženi tvrdi da mu je nanesena šteta okašnjelim objelodanjivanjem Prvog dokumenta i Drugog dokumenta, budući da nije mogao da se njima služi tokom unakrsnog ispitivanja svjedokâ koji su svjedočili o događajima u Ključu.⁵

4. Optuženi tvrdi da je treći dokument izvještaj o razgovoru (dalje u tekstu: Treći dokument) sa jednim zatočenikom u logoru Manjača, koji sugerise (1) da su uslovi života bili daleko bolji tamo negoli u Kotor Varošu; (2) da stražari nisu tukli niti maltretirali zatočenike dokle god su se potonji pridržavali logorskih pravila; (3) da zapovjednik logora nije dozvolio niti jednoj osobi da uđe u logor kako bi maltretirala zatočenike; i (4) da su zatočenici primali hranu dvaput dnevno i da ih je posjećivao Međunarodni komitet crvenog krsta (MKCK), koji im je davao hranu, lijekove i odjeću.⁶ Optuženi tvrdi da mu je nanesena šteta okašnjelim objelodanjivanjem Trećeg dokumenta, budući da nije mogao da koristi ekskulpatorni materijal koji u sebi sadrži njegovo unakrsno ispitivanje svjedokâ koji su svjedočili o uslovima u logoru Manjača.⁷

5. Peti dokument je izvještaj o razgovoru sa bosanskim Muslimanom sa Ilidže (dalje u tekstu: Četvrti dokument) koji je izjavio da su "Arkanovci" stigli u opštinu, izvršili udar i da je "jedini lokalac" kojeg je držala paravojska bio Nedeljko Prstojević, i da su "Arkanovci" "vodili predstavu".⁸ Prema tvrdnjama optuženog, ovaj dokument je ekskulpatoran jer pokazuje da su zločine na Ilidži počinile paravojne grupacije koje nisu bile pod kontrolom organa vlasti, i da je njemu nanesena šteta jer nije mogao da koristi taj dokument tokom unakrsnog ispitivanja svjedokâ koji su svjedočili o događajima na Ilidži.⁹

6. Optuženi traži od Vijeća da donese zaključak da je tužilaštvo povrijedilo pravilo 68 Pravilnika kasnim objelodanjivanjem Dokumenta i traži prihvatanje svakog od

---

⁴ Zahtjev, 6-7.

⁵ Zahtjev, par. 5, 8.

⁶ Zahtjev, par. 9.

⁷ Zahtjev, par. 10-11.

⁸ Zahtjev, par. 12.

⁹ Zahtjev, par. 13-14.

Dokumenata kao pravni lijek za te povrede.¹⁰ Optuženi nadalje traži da mu se odobre dodatna četiri sata za izvođenje dokaza odbrane i obnavlja svoj zahtjev tražeći "pristup svim bazama podataka tužilaštva" što se tiče zbirke dokaza tužilaštva.¹¹

7. Dana 22. oktobra 2013., tužilaštvo je podnijelo "Odgovor tužilaštva na 82. zahtjev za utvrđivanje kršenja objelodanjivanja" (dalje u tekstu: Odgovor). Ono tvrdi da Zahtjev treba biti odbačen na temelju toga što tri Dokumenta nisu ekskulpatorni i ne potpadaju pod pravilo 68 Pravilnika.¹² Što se tiče Četvrtog dokumenta, tužilaštvo priznaje da bi mogao da potpadne pod pravilo 68, ali tvrdi da je optuženi propustio da pokaže da mu je okašnjelim objelodanjivanjem nanensena šteta, a u odsustvu štete nije ovlašten ni na kakav pravni lijek.¹³

8. Tužilaštvo tvrdi da Prvi dokument i Drugi dokument nisu ekskulpatorni, jer nisu u kontradikciji sa izvođenjem dokaza Tužilaštva o tome da je došlo do etničkog čišćenja, niti da su organi vlasti u Ključu sudjelovali u progonima.¹⁴ Tužilaštvo se poziva na duplicirane dokaze u spisu, koji su po njegovim tvrdnjama, konsistentni sa tvrdnjama u Prvom dokumentu, gdje se navodi da su neki bosanski Muslimani ostali u Ključu u decembru 1992.¹⁵ Ono nadalje tvrdi da se dokazi koji ukazuju na to da je "jako mali broj Muslimana ostao živjeti u opštini u decembru 1992. ne poklapaju sa tvrdnjama o etničkom čišćenju te opštine".¹⁶ Tužilaštvo isto tako tvrdi da Prva odluka i Druga odluka ne podupiru njegovu tvrdnju da su organi vlasti "pokušavali da kooperišu i saraduju sa lokalnim Muslimanima na tom području", i da su se, osim toga, događaji koji se opisuju u tim dokumentima zbili mjesecima nakon što su počinjeni navodni zločini u opštini i da su u najboljem slučaju od periferne važnosti.¹⁷

---

¹⁰ Zahtjev, par. 15, 18.

¹¹ Zahtjev, par. 19-20.

¹² Odgovor, par. 1-2, 19.

¹³ Odgovor, par. 1, 19.

¹⁴ Odgovor, par. 3.

¹⁵ Odgovor, par. 4.

¹⁶ Odgovor, par. 5.

¹⁷ Odgovor, par. 6-7.

9. Što se tiče Trećeg dokumenata, tužilaštvo tvrdi da nije ekskulpatoran, već da je zapravo konsistentan sa njegovim izvođenjem dokaza i drugim dokazima izvedenim do sredine novembra 1992., kada je MKCK redovno posjećivao logor Manjaču, što je rezultiralo boljim uslovima negoli onima u drugim logorima.¹⁸

10. Tužilaštvo potvrđuje da bi Četvrti dokument mogao da potpadne pod pravilo 68 i izražava žaljenje zbog njegovog okašnjelog objelodanjivanja, ali tvrdi da optuženom nije nanesena nikakva šteta okašnjelim objelodanjivanjem tog dokumenta.¹⁹ Tužilaštvo tvrdi da Četvrti dokument potpada pod pravilo 68, ali samo u ograničenom opsegu, budući da je u kontradikciji sa iskazom Nedjeljka Prstojevića da on nikada nije sarađivao sa pripradnicima paravojnih formacija koje su došle na Ilidžu.²⁰ Tužilaštvo, međutim, tvrdi da suprotno tvrdnjama optuženog, Četvrti dokument ne ukazuje na to da je organima vlasti nedostajalo kontrole nad paravojnim formacijama na Ilidži.²¹

11. Tužilaštvo tvrdi da su pravni lijekovi koje traži optuženi "disproporcionalni, nepraktični i neprimjereni", i da s obzirom na odsustvo štete, primjena nikakvog pravnog lijeka nije opravdana.²² Konkretno, tužilaštvo tvrdi da tri od Dokumentata nisu ekskulpatorne prirode, a da što se tiče Četvrtog dokumenta, nikakav lijek nije opravdan, pa tvrdi da je kršenje bilo "tehničke prirode", i da su u odsutnosti štete traženi pravni lijekovi neprimjereni.²³

12. Tužilaštvo nadalje tvrdi da ne postoji osnova za odobravanje dodatnog roka za izvođenje dokaza odbrane što se tiče Četvrtog dokumenta, imajući u vidu da je optuženi već unaksrno ispitao relevantnog svjedoka što se tiče tog pitanja potaknutog u dokumentu.²⁴ Tužilaštvo naposljetku napominje da je zahtjev optuženog za "pristup svim bazama podataka tužilaštva" već u tri navrata bio odbijen od strane Vijeća, i da optuženi sada traži ponovno razmatranje bez da potvrdi da postoji jasna greška u rezonovanju ili

---

¹⁸ Odgovor, par. 8-10.

¹⁹ Odgovor, par. 11-12.

²⁰ Odgovor, par. 12.

²¹ Odgovor, par. 13.

²² Odgovor, par. 14.

²³ Odgovor, par. 15-16.

²⁴ Odgovor, par. 17.

ukazivanju na “bilo kakve konkretne okolnosti kojima bi se opravdalo preispitivanje kako bi se spriječila nepravda”.²⁵

II. Mjerodavno pravo

13. Pravilo 68 Pravilnika nameće tužilaštvu trajnu obavezu “objelodanjivanja odbrani svih materijala koji bi prema stvarnim saznanjima tužilaštva mogli da upućuju na nevinost ili ublažavaju krivicu optuženog”. Kako bi se utvrdila kršenja ove obaveze od strane tužilaštva, optuženi mora “*prima facie* iznijeti dokaze o mogućem eskulpatornom ili ublažavajućem karakteru” traženog materijala.²⁶

14. Pravilo 68*bis* nalaže da Vijeće može, *proprio motu*, ili na zahtjev jedne od strana, odlučiti koje će se sankcije izreći strani koja nije ispunila svoje obaveze objelodanjivanja po ovom Pravilniku. Pri odlučivanju pri primjerenoj procesnoj sankciji (ako je bude), Vijeće će ispitati da li je odbrana, ili ne, oštećena tim nepridržavanjem prije nego razmotri da li treba izreći sankcije.²⁷

III. Diskusija

15. Pregledavši Prvi dokument i Drugi dokument, Vijeće se nije uvjerilo da su isti potencijalno eskulpatorni. Nasuprot tvrdnji optuženog, iz Prvog dokumenta se ne vidi da su bosanski Muslimani i dalje mirno živjeli u Ključu u decembru 1992. On isto tako ne potkrepljuje tvrdnju optuženog da opštine nisu bile etnički očišćene. Već jednostavno sugeriše da su organi vlasti bosanskih Srba od lokalnih bosanskih Muslimana, koji su ostali u opštini, tražili da sa njima sarađuju.

---

²⁵ Odgovor, par. 18.

²⁶ *Tužilac protiv Kordića i Čerkeza*, predmet br. IT-95-14/2-A, Presuda, 17. decembar 2004. (Žalbena presuda u predmetu *Kordić i Čerkez*), par. 179.

²⁷ *Tužilac protiv Kordića i Čerkeza*, Žalbena presuda, par. 179; *Tužilac protiv Blaškića*, predmet br. IT-95-14, Presuda, 29. jula 2004., par. 268.

16. Što se tiče Drugog dokumenta, premda on ukazuje na to da su mjere preduzimane protiv “otpadnika” bosanskih Muslimana, on ipak ne potkrepljuje tvrdnju optuženog da ponašanje organa vlasti u Ključu nije bilo niti usmjereno na uništavanje ili proganjanje bosanskih Muslimana kao skupine, već da je samo bilo usmjereno na bosanske Muslimane koji su sudjelovali u sabotazama. Drugi dokument se zapravo odnosi na jedino muslimansko naselje koje nije bilo ispražnjeno u opštini, i koje je imalo svega 45 kućanstava u kojima je ostalo oko 200 ljudi.²⁸

17. Vijeće prema tome nalazi da nije dolazilo do kršenja pravila 68 Pravilnika zbog okašnjelog objelodanjivanja Prvog dokumenta, odnosno Drugog dokumenta, pa prema tome nema niti osnove da se pravni lijekovi u vezi s njima odobre.

18. Vijeće se slaže da je Treći dokument u skladu sa tezom tužilaštva da je do sredine novembra 1992. MKCK redovno posjećivao Manjaču, što je rezultiralo boljim uslovima od onih koji su zatečeni u drugim logorima. Međutim, optužbe iz Treće izmijenjene optužnice terete optuženog za odgovornost za zločine koji su se navodno dogodili u logoru Manjača između 21. aprila i 18. decembra 1992.²⁹ Vijeće, prema tome, zaključuje da su informacije koje sugeriraju da nije bilo maltretiranja zatočenika, i da su uslovi zatočenja u Manjači od novembra do decembra 1992. bili daleko bolji negoli u drugim objektima, potencijalno ekskulpatorne, i da bi trebalo da budu objelodanjene na osnovu pravila 68 Pravilnika.

19. Vijeće, prema tome, zaključuje da je tužilaštvo prekršilo pravilo 68 Pravilnika njegovim propustom da objelodani Treći dokument čim je to prije moguće. Treći dokument bio je optuženom objelodanjen tek u martu ili aprilu 2013., ali potiče još od marta 1993. Međutim, Vijeće nalazi da je ekskulpatorna vrijednost Trećeg dokumenta ograničena i da optuženi nije oštećen ovim okašnjelim objelodanjivanjem, imajući u vidu da je Treći dokument u skladu sa drugim dokazima prezentiranim u ovom predmetu, kao

---

²⁸ Drugi dokument, par. 2, Zahtjev, Dodatak B.

²⁹ Treća izmijenjena optužnica, Prilog C: zatočenički objekti, C. 1.2.

i tvrdnjom da su se uslovi zatvaranja u logoru Manjača popravili nakon redovnih posjeta MKCK-a, počevši od kraja avgusta 1992.³⁰

20. Vijeće zaključuje da Četvrti dokument potpada pod opseg pravila 68 Pravilnika o postupku i dokazima, budući bi mogao da utječe na vjerodostojnost svjedoka tužilaštva jer sadrži ograničenu količinu informacija koje su u suprotnosti sa svjedočenjem Nikole Prstojevića o tome kako nikada nije sarađivao sa paravojskom koja je došla u Ilidžu. Uzimajući u obzir da je optuženi već unakrsno ispitao Prstojevića po pitanju kontrole nad pripadnicima paravojskih formacija na Ilidži,³¹ Vijeće nalazi da Četvrti dokument nije od tolike važnosti da bi optuženom bila nanesena šteta njegovim okašnjelim objelodanjivanjem.

21. Budući da nikakva šteta nije nanijeta optuženom, nema nikakve osnove da se odobre lijekovi traženi u vezi sa Trećim dokumentom i Četvrtim dokumentom.

22. Iz gorenavedenih razloga, Vijeće na osnovu pravila 54, 68 i 68bis Pravilnika ovim:

- (a) **ODOBRAVA** Zahtjev većinom glasova, uz suprotno mišljenje sudije Kwona³², i zaključuje da je tužilaštvo djelimično prekršilo pravilo 68 Pravilnika, što se tiče okašnjelog objelodanjivanja Trećeg dokumenta i Četvrtog dokumenta; ali
- (b) **ODBIJA** Zahtjev u svim drugim aspektima.

³⁰ V. Odgovor, par. 9 i unutra navedeni iskaz svjedoka.

³¹ Pretres, T. 13823-13826 (21. mart 2011).

³² Sudija Kwon poziva se na svoje Djelimično suprotno mišljenje u Odluci po zahtjevima optuženog broj 37-42 u vezi s kršenjem odredbi pravila o objelodanjivanju i djelimično suprotno mišljenje sudije Kwona, 29. mart 2011. Dok se sudija Kwon slaže s većinom da je došlo do kršenja pravila 68 Pravilnika, bez nanošenja štete optuženom, on smatra da bi Zahtjev trebao da bude odbačen u cijelosti.

Prijevod

Sastavljeno na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu je mjerodavan tekst na engleskom.

/potpis na originalu/
sudija O-Gon Kwon,
predsjedavajući

Dana 7. novembra 2013.
U Haagu,
Nizozemska

[pečat Međunarodnog suda]